

1.02 Pregledni znanstveni članek

UDK 347.993(497.4Celje)"1945"

Prejeto: 4. 5. 2010

Stanje sodišč na Celjskem leta 1945

Metka BUKOŠEK

mag., arhivska svetovalka

Zgodovinski arhiv Celje, Teharska cesta 1, SI-3000 Celje

e-pošta: metka.bukosek@guest.arnes.si

IZVLEČEK

Nemški okupator je ukinil poslovanje slovenskih sodišč in vzpostavil svoj sodni red. Vzpostavil je sodno mrežo, ki je temeljila na stari ureditvi, sodišča pa so delovala z različno intenzivno. Po letu 1944 je poslovanje zamrlo skoraj na vseh sodiščih. Narodna vlada je po osvoboditvi prevzela prostore in jih zapečatila, hkrati pa je popisala stanje poslopij in sodno gradivo, ki je bilo v njih.

KLJUČNE BESEDE: okrajno sodišče, sodni okraj, sodna poslopja, gradivo okrajnih sodišč

ABSTRACT

COURTS IN THE CELJE DISTRICT IN 1945

The German occupiers abolished the activities of the Slovenian courts and established judicial order of their own, creating a judicial network that was based on the old arrangements and founding courts whose operations varied in intensity. After 1944, the activities of nearly every court stopped. After the liberation, the National Government took over the premises and sealed them, while at the same time recorded the condition of the buildings and judicial records stored there.

KEY WORDS: local courts, judicial districts, court buildings, records of local courts

Priprave na ponoven zagon sodišč

Pred nemško okupacijo tako imenovane Spodnje Štajerske je na Celjskem delovalo eno okrožno in dvanajst okrajnih sodišč. V Celju je bil sedež okrožnega sodišča, okrajna sodišča pa so imela sedeže v Gornjem Gradcu, Šoštanju, Vranskem, Šmarju pri Jelšah, Rogatcu, Kozjem, Laškem, Radečah, Sevnici, Brežicah in Krškem. Ob okupaciji so Nemci ukynili vsa sodišča, prostore zapečatili, uslužbence pa odpustili. Postopoma so vzpostavili svoj pravosodni sistem.¹ Organizirali so novo mrežo sodišč, a je še vedno temeljila na starojugoslovanski. Ohranili so sodišča v Celju, Šmarju pri Jelšah, Šoštanju, Slovenj Gradcu in Brežicah, na sedežih preostalih sodišč pa so uvedli sodne dneve. Ustanovili so tudi sodišče v Trbovljah, vendar je

imelo zaradi pomanjkanja prostora sedež v Laškem. Po letu 1944 je zamrlo poslovanje skoraj na vseh okupatorjevih sodiščih.

Narodna vlada Slovenije je 15. maja 1945 izdala uredbo o začasni delni ustanovitvi poslovanja sodišč v Sloveniji² ter postavila delegate pri sodiščih.³ Za celjsko okrožno sodišče je bil določen dr. Ivan Šketa. Naloga delegatov je bila zbrati podatke o stanju sodišč, postaviti varuhe pri posameznih sodiščih, zbrati vse personalne spise, zbrati podatke o stanju sodnih fondov, pregledati stanje zemljiške knjige, vse to pa zato, da bi najhitreje vzpostavili pravo varstveni red. Na posamezna sodišča so poslali poročevalce, ti pa so popisali stanje posameznih sodišč, ohranjenost inventarja in sodnega gradiva, ter uslužbence, ki so bili na voljo za ponovni začetek delovanja posameznih sodišč.

Določene so bile meje celjskega okrožja: to je obsegalo:

Zap. št.	Okraj	Dosedanje občine	Površina	Število prebivalcev
1.	Brežice	Artiče		
		Bizeljsko		
		Brežice		
		Dobova		
		Globoko		
		Kapele		
		Pišece		
		Sromlje		
	Skupaj	80 krajev	238.596.440	21.253
2.	Celje-mesto	1 kraj	39.343.964	27.154
3.	Celje-okolica	Dobrna		
		Dramlje brez k.o. Bezovica II.		
		Kalobje		
		Nova cerkev		
		Sveti Jurij pri Celju ⁴		
		Škofja vas		
		Šmartno v Rožni Dolini		
		Teharje		
		Vojnik trg		
		Vojnik okolica brez k.o. Bezovica I.		
	Skupaj	231 krajev	273.209.103	23.661
4.	Gornji Grad	Bočna		
		Gornji Grad		
		Ljubno ob Savinji		
		Luče		
		Mozirje		

¹ Glej Bukošek: Sodišča v času nemške okupacije Spodnje Štajerske, str. 201–205.

² Ur. l. SNOS in NVS 1945, št. 5/31.

³ Ur. l. SNOS in NVS 1945, št. 5/33.

⁴ Šentjur

		Nova Štifta		
		Rečica ob Savinji		
		Solčava		
	Skupaj	68 krajev	509.802.112	15.571
5.	Kozje	Kozje		
		Pilštanj		
		Planina pri Sevnici brez k. o. Golobinjek in k. o. Planina pri Slivnici		
		Podčetrtek		
		Polje ob Sotli		
		Sv. Peter pod Sv. Gorami ⁵		
		Podsreda		
		k. o. Mali Kamen, Mrčna sela, Boštanj in Veliki Kamen		
	Skupaj	86 krajev	236.657.382	16.678
6.	Krško	Bučka		
		Cerklje ob Krki		
		Krško		
		Leskovec pri Krškem		
		Raka		
		Studenec		
		k. o. Veliko Mraševo II.		
		k. o. Mršeča vas		
		Videm		
		Rajhenburg ⁶		
		Senovo		
	Skupaj	171 krajev	315.426.632	23.247
7.	Laško	Jurklošter		
		Laško		
		Loka pri Zidanem Mostu		
		Sv. Krištof		
		Sv. Lenart nad Laškim		
	Skupaj	91 krajev	335.696.297	15.904
8.	Rogatec	Kostrivnica		
		Rogaška Slatina		
		Rogatec		
		Stoparce		
		Žetale		
	Skupaj	71 krajev	168.221.893	12.673
9.	Sevnica	Blanca		
		Boštanj		
		Sevnica		
		Radeče		
		Zabukovje		
		Sv. Jurij pod Kumom brez k. o. Dobovec, k. o. Golobinjek, k. o. Planina pri Sevnici		
	Skupaj	59 krajev	262.119.216	15.502

⁵ Bistrica ob Sotli⁶ Brestanica

10.	Slovenj Gradec	Mislinje brez k. o. Mislinje in k. o. Kozjak		
		Pameče		
		Podgorje		
		Razbor		
		Slovenj Gradec		
		Šmartno ob Slovenj Gradcu		
		k. o. Otiški Vrh		
	Skupaj	45 krajev	287.826.921	14.288
11.	Slovenske Konjice	Loče		
		Oplotnica		
		Prihova		
		Slovenske Konjice		
		Vitanje		
		Zreče		
		k. o. Bezovica II.		
		k. o. Bezovica II.		
		k. o. Mislinje		
		k. o. Kozjak		
	Skupaj	131 krajev	320.530.454	22.548
12.	Šmarje pri Jelšah	Ponikva		
		Pristava		
		Sv. Peter na Medvedjem selu ⁷		
		Sveti Štefan		
		Sv. Vid pri Grobelnem		
		Šmarje pri Jelšah		
		Slivnica pri Celju		
		Zibika		
		Žusem		
	Skupaj	128 krajev	205.815.229	17.425
13.	Šoštanj	Št. Andraž pri Velenju		
		Št. Ilj pri Velenju		
		Št. Janž na Vinski Gori		
		Škale		
		Šoštanj		
		Topolšica		
		Velenje		
		Šmartno ob Paki		
		k. o. Letuš		
	Skupaj	53 krajev	214.555.075	17.370
14.	Trbovlje	Hrastnik		
		Dol		
		Zagorje		
		k. o. Dobovec		
	Skupaj	52 krajev	141.148.651	30.070
15.	Vransko	Braslovče brez k. o. Letuš		
		Gomilsko		
		Polzela		
		Sv. Jurij ob Taboru		
		Vransko		

⁷ Kristan Vrh

		Motnik		
		k. o. Zaplanina		
	Skupaj	49 krajev	189.835.874	11.376
16.	Žalec	Grize		
		Petrovče		
		Sv. Pavel pri Preboldu		
		Sv. Peter v Savinjski Dolini		
		Velika Pirešica		
		Žalec		
	Skupaj	49 krajev	161.243.961	13.769
	Celjsko okrožje ima	1315 krajev		268.491

V fondu sodne uprave pri Okrožnem sodišču v Celju so ohranjena poročila, iz katerih je vidno stanje okrajnih sodišč, kakršno je bilo maja leta 1945.⁸

Okrajno sodišče v Slovenskih Konjicah

Okrajno sodišče v Slovenskih Konjicah je bilo ustanovljeno leta 1849. Teritorialno je spadalo pod okrožno sodišče v Celju. Med nemško okupacijo je bilo ukinjeno. Delovalo je le kot podružnica slovenjebistriškega okupacijskega sodišča. Iz poročila je vidno, da je bilo poslovanje sodišča med okupacijo omejeno. Uradno je bilo ukinjeno leta 1945.

Poslopje okrajnega sodišča v Slovenskih Konjicah je bilo v zgornjem trgu Slovenskih Konjic. Stavba sodišča po vojni ni bila poškodovana. Po vojni so zapečatili vse sobe razen ene, ki jo je uporabljal okrajni odbor OF. Ohranil se je ves predvojni pisarniški inventar, nemški okupator pa je dodal še nekaj novega pohištva. Za čuvarja sodišča so določili pisarniškega uradnika Milana Vončino, nekdanjega uslužbenca tega sodišča.

Iz poročila je vidno, da je bil leta 1945 ohranjen celoten sodni arhiv. Iz knjižnice so med vojno izločili in uničili vse strokovne knjige in jih uničili. Zemljiško knjigo so prenesli na okrajno sodišče v Slovenski Bistrici. Katastrske mape so bile po vsej verjetnosti prenesene v Maribor.

Poslopje jetnišnice je bilo prav tako dobro ohranjeno. V njih so bili zaprti priporniki Narodne zaščite. Verjetno so bili to politični zaporniki, ker poročilo ne omenja zapornikov, obsojenih zaradi kriminala. Inventar je bil prenesen v Slovensko Bistrico.

Okrajno sodišče v Slovenj Gradcu

Okrajno sodišče v Slovenj Gradcu je bilo ustanovljeno leta 1849 kot zborna sodišče I. stopnje. Pristojno je bilo še za okrajni sodišči v Marenbergu (Radljah ob Dravi) in Šoštanju. To okrajno sodišče je ostalo v območju okrožnega sodišča v Celju še po ustanovitvi okrožnega sodišča v Mariboru. Med okupacijo je bilo sodišče najprej ukinjeno, leta 1943 pa obnovljeno (Amtsgericht Windischgrätz) z izpostavo v Marenbergu. Poslovanje sodišča je bilo zelo omejeno. Uradno je bilo ukinjeno leta 1945.

Poslopje okrajnega sodišča v Slovenj Gradcu, v katerem je poslovalo do okupacije, je bilo v lasti občine Slovenj Gradec. Med okupacijo je hišo zasedla nemška vojska in hišo močno poškodovala ter uničila večino inventarja. Po vojni je hišo zasedla vojska, razen sobe, v katero so preselili zemljiško knjigo. Občina je zahtevala poslopje nazaj, zato ga je moralo sodišče izprazniti. Preselilo se je v hišo Franca Lobeta, posestnika in lončarja v Slovenj Gradcu, ki je pobegnil pred novo oblastjo. Čuvar sodišča je postal uradnik Fortunat Juvan, nekdanji uslužbenec tega sodišča.

Na srečo se je ohranil arhiv z zemljiško knjigo in urbarji ter katastrskimi mapami. Nekaj katastrskih map je bilo poslanih v Maribor v popravilo. Iz knjižnice je bila odstranjena in uničena slovenska strokovna literatura in uničena. Nemški sodnik je odnesel tudi nekaj nemške strokovne literature.

Poslopje jetnišnice je bilo v posloplju občinske uprave. Del inventarja je zasegla XVII. divizija. Po vojni so bili tu zaprti le politični zaporniki. Varovala jih je narodna milica.

Okrajno sodišče v Šmarju pri Jelšah

Okrajno sodišče v Šmarju pri Jelšah je bilo ustanovljeno leta 1849. Teritorialno je spadalo pod

⁸ SI ZAC 609, Okrožno sodišče v Celju, SU 31/3/45.

Okrajno sodišče v Šmarju pri Jelšah.

okrožno sodišče v Celju. Med nemško okupacijo je bilo ukinjeno. Ponovno je bilo ustanovljeno 1. aprila leta 1943 s podružnico v Rogatcu. Na sedežu ukinjenega sodišča v Rogatcu so bili uvedeni sodni dnevi. Uradno je bilo ukinjeno leta 1945.

Okrajno sodišče v Šmarju pri Jelšah je imelo svojo sodno zgradbo. Bilo je prvo namensko zgrajeno sodno poslopje na slovenskem ozemlju. V sodnem posloplju je imela do razpada Jugoslavije sedež tudi davčna uprava za okraj Šmarje, a je bila po okupaciji odpravljena in preseljena v Celje. Po vojni je hišo zasedla Narodna zaščita. Del prostorov, v katerih so bili registratura, prostori zemljiške knjige ter razpravna dvorana, je bilo zapečatenih do prihoda delegata. Za čuvarja zgradbe in inventarja je bil leta 1945 postavljen Anton Radej, nekdanji sodnik tega sodišča.

Stavba je bila zunaj dobro ohranjena. Za notranjost pa tega ne moremo reči. Zelo jo je uničil požar leta 1944. Pritličje stavbe je bilo dobro ohranjeno in uporabno. Potrebno je bilo le nekaj manjših popravil kot je beljenje, potem pa je bilo uporabno za poslovanje. V drugem nadstropju je požar popolnoma uničil tri okna z okvirji in šipami. Močno je bila poškodovana streha z žlebovi, to pa je povzročalo zamakanje. Med inventarjem so našli 250 kosov strešne opeke, vendar ta količina ni zadostovala za popravilo strehe.

V prvem nadstropju je bila glavna pisarna (vložišče). Soba je bila zelo zanemarjena in poškodovana zaradi požara. Del parketa je zgorel. Po-

škodovana je bila tudi soba predsednika sodišča. V njej sta bila poškodovana strop ter parket, zgorele pa so tudi vse službene knjige (uradni listi). Podobno je bilo tudi v drugem nadstropju. Najhuje je bila poškodovana registratura, saj je prostor popolnoma zgorel (okna in parket). Stanovanjske prostore v drugem nadstropju je uničila vojska, ki je zasegla poslopje.

Inventar je bil v veliki meri uničen ali prepeljan na druge lokacije. Zemljiška knjiga šmarskega in rogaškega okrajnega sodišča je bila odpeljana v Neumarkt na Zgornjem Štajerskem. Poleg zemljiške knjige so prenesli tudi vse pomembne listine obeh sodišč. Katastrske mape so prepeljali v Maribor. Del arhiva je bil rešen. V požaru je zgorelo okoli 30 varstvenih in zapuščinskih spisov ter okoli 100 tekočih varstvenih in zapuščinskih zdev okrajnega sodišča v Rogatcu. Vse pomembne spise politične narave je na koncu vojne odnesel nemški uradnik. Ohranili so se službeni žigi okrajnega sodišča v Rogatcu. Kar je ostalo polic, so jih odpeljali, nekaj miz in preostalega pohištva pa je vojska verjetno požgala.

Kot je bilo že omenjeno, je okupacijska oblast ukinila rogaško okrajno sodišče in ga priključila sodišču v Šmarju. Iz sodišča v Rogatcu so bili v Šmarje prepeljani vse listine zemljiške knjige ter del arhiva novejšega datuma. Predvsem so bili to zapuščinski spisi ter tekoči varstveni spisi. Prestali arhiv je ostal na sedežu sodišča v Rogatcu. V Rogatcu so opravljali le uradne dneve.

O prevozih zemljiške knjige obeh sodišč v Neumarkt in map v Maribor so obstajali uradni zapisniki z natančno navedbo vseh katastrskih občin in števila zvezkov odpeljanih zemljiških knjig in map. Iz Šmarja je bilo tako odpeljanih 216 knjig, iz Rogatca pa 76. Odpeljana sta bila tudi imenik in parcelni seznam, ki je bil v zapisniku naveden tudi številčno. Zapisnik je bil ob koncu vojne shranjen v železni blagajni.

Jetniški prostori so bili nepoškodovani. V njih so bili zaprti samo politični zaporniki.

Nekdanji sodni starešina (predsednik okrajnega sodišča) Anton Radej je bil takoj po okupaciji odpuščen. Med vojno je delal kot občinski pisar v Podsredi. Poleg njega je bilo odpuščeno vse uradništvo. Pred vojno so bili zaposleni poleg starešine Radeja sodnika Polec in Inkret ter uradniki Ljudevit Fürst, Janko Fras, Franc Ralc, Anton Škorjak in sodni sluge Franc Zabukovšek, Ivan Vučak, Ivan Čanžek in Avgust Šket.

Avgust Šket je bil leta 1945 upokojen, Franc Ralc je bil izseljen na Hrvaško, kjer je delal kot vodja zemljiške knjige in se po osvoboditvi še ni vrnil domov. Ivan Vučak je bil kot jugoslovanski vojak ujet in se je vrnil domov šele leta 1942.

Okrajno sodišče v Rogatcu

Okrajno sodišče v Rogatcu je bilo ustanovljeno leta 1849. Teritorialno je spadalo pod Okrožno sodišče v Celju. Med nemško okupacijo je bilo ukinje-

no. Namesto njega je bila v Rogatcu postavljena izpostava sodišča v Šmarju pri Jelšah (za občini Rogatec in Rogaško Slatino). Okrajno sodišče v Rogatcu je bilo uradno ukinjeno leta 1945, njegov sodni teritorij pa je bil priključen k okrajnemu sodišču v Šmarju pri Jelšah.

Okrajno sodišče v Rogatcu je bilo pred vojno v gradu Strmol, last družine Windischgrätz. Ob okupaciji so Nemci podaljšali najemno pogodbo za deset let. Med letoma 1941 in 1942 so stavbo obnovili. V notranjosti so napeljali električno razsvetljavo, saj je prej ni bilo. Ob osvoboditvi je bil grad sicer ohranjen, vendar so bile razbite vse steklene površine. Prostori so bili zanemarjeni, saj so v njih prebivali nemški vojaki in delavci utrjevalnih del, nazadnje pa je prostore zasedla hrvaška policija. Za čuvarja sodišča je bil leta 1945 postavljen jetniški paznik Mihael Gajster.

Knjižnica je bila ohranjena. V Šmarje pri Jelšah in kasneje v Neumarkt so bile odpeljane zemljiška knjiga v celoti in pripadajoče listine. Vsi tekoči spisi, tako civilni in nepravdni, so bili odpeljani v Šmarje pri Jelšah. Kazenske zadeve so vodili le v Šmarju pri Jelšah, preostali spisi pa so ostali v registraturi v Rogatcu. Denarna knjiga, registri ter ključi železne omare so bili odpeljani v Šmarje pri Jelšah, železna blagajna pa je ostala v Rogatcu.

Od inventarja se je ohranilo le pet omar, nekaj stolov in miz ter nekaj polic za spise. Del opreme je bilo odpeljane v Šmarje pri Jelšah, med drugim tudi inventar zemljiške knjige.

Okrajno sodišče v Rogatcu.

Jetnišnica ni bil v uporabi, ker je bila skoraj vsa oprema odpeljana v Šmarje pri Jelšah, drugo pa so odnesli vojaki.

Leta 1941 je sodišče še poslovalo. Sodnik je stanoval v Šmarju pri Jelšah, v Rogatec pa je prihajal dvakrat na teden na obravnave. Poslovanje je usihalo, sodnik ni več prihajal na sodne dneve, čeprav je postal Rogatec podružnica sodišča v Šmarju pri Jelšah in je rogaško sodišče imelo naziv »Sodišče v Šmarju podružnica Rogatec«. Leta 1943 je bilo pisarniško uradništvo premeščeno drugam.

Predvojni sodnik Franc Stefancioza je bil zaprt, drugi sodnik Kazimir Modic pa je bil izseljen na Hrvaško. Leta 1945 ni bilo znano, kje je. Ob okupaciji je službo obdržal uradnik Gašper Zupan, leta 1943 pa je bil premeščen na Ptuj. Vodja zemljiške knjige Vladimir Kušar je bil izseljen na Hrvaško, uradnik Josip Kalan je bil v jugoslovanski vojski, njuna usoda pa leta 1945 ni bila znana. Slugo Alojzija Beleta so odpustili. Službo si je poiskal na Občini Rogatec. Jetniški paznik Mihael Gajster je ostal v službi do leta 1943, nato je bil premeščen v Krško. Po vojni se je vrnil v Rogatec in se z družino vselil v sodno poslopje. Sluga Štefan Ducman je bil vpoklican v nemško vojsko, in tudi padel. Leta 1941 so dodelili službo prevajalke nekdanji učiteljici Alojziji Kermelj, ki je sčasoma prevzela tudi preostala pisarniška dela in ostala na sodišču do konca njegovega poslovanja. Tudi ona je stanovala v sodnem poslopju.

Okrajno sodišče v Šoštanju

Okrajno sodišče v Šoštanju je bilo ustanovljeno leta 1849. Teritorialno je spadalo pod okrožno so-

dišče v Celju. Med nemško okupacijo je bilo ukinjeno. Namesto njega je okupator uvedel novo sodišče, ki je imelo podružnico v Gornjem Gradu. Uradno je bilo ukinjeno leta 1945. Za čuvarja sodnik prostorov je bil postavljen Alojzij Strnad.

Ob prihodu Nemcev leta 1941 so sodne posle opravljali še vedno v starem poslopju iz obdobja Jugoslavije. Sodno oblast so o izvajali v teh prostorih do septembra leta 1944. V septembru je okupacijska oblast prevzela prostore v prvem nadstropju podružnice Celjske posojilnice in prenesla vse potrebno pohištvo in opremo skupaj s tekočimi spisi ter starejšimi spisi, ki niso bili izločeni. Staro poslopje z delom opreme je prevzel štab nemške vojske. Prenesli so tudi knjižnico, saj je bila leta 1945 v celoti ohranjena.

Zemljiška knjiga z listinami, katastrskimi mapami in arhivom je bila prenesena v Celje. Listine so bile kasneje prenesene v Liezen na Zgornjem Štajerskem. Na sodišče v Celje sta bila prepeljana tudi zemljiška knjiga iz Gornjega Grada in del sodnega gradiva okrajnega sodišča Vransko, ki je bilo sprva prepeljana v Šoštanj.

Poslopje starega sodišča je po osvoboditvi zasedla OZNA in vanj namestila politične zapornike. Poslopje so obdali z bodečo žico, bunkerji in strelskimi rovi ter močno zastražili. Delno je to storila že nemška vojska, saj je imela zadaj vojašnico. Vsa okna v pritličju so bila zamrežena, v prvem nadstropju so bila delno zazidana in opremljena s tremi linami. Drugače je bila stavba v dobrem stanju.

Inventar sodišča je bil prepeljan v prostore Celjske posojilnice in nameščen v dve sobi. Te prostore je 15. maja 1945 zaplenila vojaška komanda in izročila ključe Narodni zaščiti.

Okrajno sodišče v Šoštanju.

Okrajno sodišče v Kozjem.

Po septembru leta 1943 so vodili na sodišču v Šoštanju večinoma le še nesporne postopke, preostalo poslovanje pa je bilo preneseno na celjsko sodišče, kjer so bili po vojni vsi tekoči spisi. Ugotovljeno je bilo, da so bili v Šoštanj prepeljani tudi vsi pravdni in kazenski spisi ter nepravdni spisi zadnjih dvajsetih let. Deloma so bili prepeljani tudi spisi z Vranskega, kjer je bilo sodišče po letu 1943 popolnoma opuščeno, njegovo delo pa je bilo preneseno deloma na sodišče v Šoštanju, deloma pa na sodišče v Celju. Prav tako so prenesli na obe sodišči njegov inventar. Vodja zemljiške knjige Jože Simerl je opravljal posle med okupacijo tudi na okrajnih sodiščih v Gornjem Gradu, Kozjem in Brežicah.

Poslovanje na sodiščih v Gornjem Gradu in Kozjem je bilo urejeno tako, da je sodnik iz Šoštanja prihajal v Gornji Grad enkrat na mesec, v Kozje pa vsakih štirinajst dni sodni uradnik Simerl. Zemljiška knjiga s katastrskimi mapami in zbirko listin je bila prenesena iz Kozjega v Brežice.

Ob kapitulaciji Jugoslavije so bili na sodišču zaposleni starešina Anton Potočnik, sodnik Oton Vičič, uradniki Jože Simerl, Rudolf Lah, Alojzij Strnad in Kristina Smolnikar ter slugi Anton Aram in Franc Perovec. Ob prihodu Nemcev so bili vsi odpuščeni. Spet so zaposlili le Jožeta Simerla, Kristino Smolnikar in Alojzija Strnada. Sodnika Vičiča in uradnika Laha so izgnali na Hrvaško, sodnik Potočnik pa je odšel na svoj dom v Jurklošter. Jetniški paznik in sodni sluga Anton Aram je opravljal službo do avgusta 1942, kasneje je bil

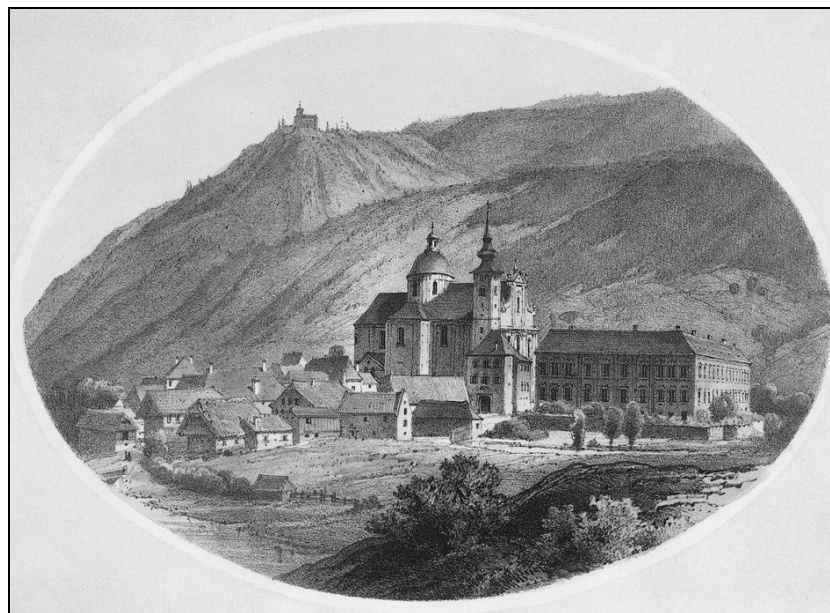
odpuščen in zaprt v Celju, nato pa z ženo izgnan v Nemčijo. Leta 1943 se je vrnil in bil upokojen. Istega leta je bil upokojen tudi Alojzij Strnad.

Jetnišnica v Šoštanju ni poslovala od marca leta 1944. Ves inventar so prenesli v Celje, kjer so tudi izvrševali vse kazni.

Okrajno sodišče v Gornjem Gradu

Okrajno sodišče v Gornjem Gradu je bilo ustanovljeno leta 1849. Teritorialno je spadalo pod sodno pristojnost okrožnega sodišča v Celju. Leta 1941 ga je okupator ukinil. Priključen je bil kot podružnica sodišču v Šoštanju. Okrajni odbor OF v Gornjem Gradu je prevzel nalogo, da prenese in uredi preostale stvari iz porušene stavbe. Za to nalogo so zadolžili upokojenega vodjo zemljiške knjige Alojzija Jurišiča. Postavljen je bil tudi za vodjo in čuvarja sodnih prostorov in inventarja.

Sodni prostori okrajnega sodišča v Gornjem Gradu so bili nameščeni v pritličnih prostorih graščine. Graščina je bil leta 1944 minirana in požgana. Prej je bil tu sedež nemških policijskih čet. Pritlični trakt se je po požigu sicer ohranil, vendar je bil zelo poškodovan in obsojen na propad. Prvo in drugo nadstropje sta bili v celoti porušeni. Skozi strop je vdiral voda in še dodatno uničevala pritlične prostore. Okna so bila iztrgana, vrata poškodovana, peči podrte, električna napeljava pa je bila vsa potrgana in odpeljana. Od vsega inventarja je ostalo le še nekaj polic in omar, razbita miza za katastrske mape, spisi pa so bili razmetani po tleh,

Okrajno sodišče v Gornjem gradu.

da jih je že močno načela vlaga. Na policah je bilo odloženih še nekaj varstvenih, skrbstvenih in zapuščinskih spisov. V knjižnici je ostalo nekaj strganih uradnih listov avstrijske zakonodaje, vse slovenske knjige so Nemci uničili. V registraturi je ostalo dvanajst polic za spise, vendar so bili vsi spisi do višine enega metra razmetani. Ponovna ureditev je bila izključena. Odbornik okrajnega OF Ivan Bevc, poštni uradnik v Gornjem Gradu je s pokojnim županom Remicem (obešen na Frankolovem) prenesel v poslopje Mestne hranilnice avstrijske in jugoslovanske uradne liste, vložne vpisnike zemljiških knjig, nekaj registrov ter del arhiva. Zemljiška knjiga je bila prepeljana skupaj z inventarjem najprej na sodišče v Šoštanj.

Do srede leta 1943 je prihajal v Gornji Grad z Vranskega vsakih štirinajst dni sodnik na uradne dneve, kasneje je postalo sodišče v Gornjem Gradu le še podružnica sodišča v Šoštanju; uradne dneve je prevzel sodni uradnik. Že prej so tu potekali le poravnalni postopki in nepravdne zadeve.

Zapori sodišča so bili opuščeni, pred tem pa so bili v njih interniranci.

Ob prihodu Nemcev je bilo odpuščeno vse sodno osebje. Sodni starešina dr. Novak je odšel na svoj dom v Mozirje. Kasneje je bil aretiran in zaprt v Celju. Sodnik Turk je ostal kot tolmač, vendar je kmalu umrl zaradi živčne izčrpanosti. Sodna uradnica Jožefa Perne je bila izgnana v Nemčijo, kjer je tudi umrla. Uradnica Julči Križmanič se je poročila in odšla v Trzič. Sluga Jože Jelenc je bil izgnan v Srbijo, od tam pa se do prevzema sodišča leta 1945

še ni vrnil. Dostavljavca Franca Hrena so ustrelili Nemci, jetniškega paznika Valjavca pa prestavili v Krško.

Okrajno sodišče na Vranskem

Okrajno sodišče na Vranskem je bilo ustanovljeno leta 1849. Do leta 1853 je bil sedež sodišča na gradu Podgrad, nato pa je bil prenesen na Vransko. Teritorialno je spadalo v pristojnost Okrožnega sodišča v Celju. Med nemško okupacijo je bilo ukinjeno. Uradno je bilo ukinjeno leta 1945 in ni bilo več obnovljeno. Njegov teritorij je bil priključen k okrajnemu sodišču v Celju. Za skrbnika poslopja in inventarja je bil določen Avgust Sedej.

Poslopje zadnjega sedeža okrajnega sodišča na Vranskem je bilo dobro ohranjeno. Nemci so ga celo obnovili. Pročelje je bilo sicer prerešeto s krogli, pobita pa so bila tudi vsa stekla na oknih. Streha ni bila poškodovana, nameščeni pa so bili tudi novi žlebovi. Kleti na sodišču so Nemci zabetonirali, naredili so tudi pralnico z vodovodom. V kleti je bila shranjena večja količina streliva.

Porušen je bil le del obzidja jetniškega trakta. Med vojno je prostore zasedala nemška policija, zato so bili precej zanemarjeni. Po vojni je jetniške prostore zasedla OZNA in jih napolnila s političnimi priporniki.

Pohištvo iz stare Jugoslavije so Nemci nadomestili z novim, izdelanim na Vranskem. Kasneje so del pohištva prepeljali v Celje, del pa v Slovenj Gradec.

Okrajno sodišče na Vranskem.

Sodišče je poslovalo do 1. aprila 1943, nato so ga Nemci ukinili. Del poslovanja so prenesli v Celje, del pa v Šoštanj. S tem datumom so bili preneseni vsi tekoči spisi in sicer za občini Vransko in Sveti Jurij na sodišče v Celje, za občini Braslovče in Polzelo pa na sodišče v Šoštanj. Prav tako je bila prenesena po zgornji shemi zemljiška knjiga s pripadajočim arhivom, mapami in listinami. Preostali arhiv je bil prepeljan skupaj z registri na sodišče v Celje. Sodni uradnik Avgust Sedej je dobil nalogo, da arhiv uredi.

Po 1. aprilu leta 1943 je zasedla sodne prostore nemška vojaška policija in ostala v njih vse do kapitulacije.

Pred kapitulacijo Jugoslavije so bili zaposleni na okrajnem sodišču starešina Rudolf Ročnik, sodnik Gojmir Kitek, vodja zemljiške knjige Miroslav Rebec in uslužbenci Franc Šifrer, Hinko Nečimer in Avgust Sedej. Ob prihodu Nemcev so bili vsi uslužbenci sodišča odpuščeni, kasneje pa so zaposlili Franca Šifrerja, Hinka Nečimerja in Avgusta Sedeja. Oba sodnika in uradnika Mirka Rebca so najprej zaprli, nato pa izgnali v Srbijo. Franc Šifrer je leta 1944 umrl, Avgust Sedej pa je odšel med partizane in se je ob koncu vojne vrnil domov na Vransko.

Okrožno in okrajno sodišče v Celju

Okrožno sodišče v Celju se je sprva imenovalo Deželno sodišče in se je šele leta 1854 preimenovalo v Okrožno. Pristojno je bilo za območje

mariborskega okrožja in je obsegalo dvaindvajset okrajev. Območja okrajnih sodišč Gornja Radgona, Ljutomer, Marenberg (Radlje), Maribor, Ormož, Ptuj, Slovenska Bistrica in Sveti Lenart v Slovenskih goricah so od leta 1897 spadala v pristojnost novoustanovljenega okrožnega sodišča v Mariboru. V obdobju med obema vojnoma so bila pod njegovo pristojnostjo okrajna sodišča v Brežicah, Celju, Gornjem Gradu, Konjicah, Kozjem, Laškem, Radečah, Rogatcu, Sevnici, Slovenj Gradcu, Šmarju pri Jelšah, Šoštanju in na Vranskem.

Okrajno sodišče v Celju je začelo delovati 1850. Tu je bilo ustanovljeno zborna okrajno sodišče (okrajni urad je imel le upravno funkcijo). Po letu 1867 je bila izvedena dokončna ločitev sodstva in uprave. Nemške oblasti so ukinile obe sodišči ter ustanovile urad »*Der Chef der Zivilverwaltung in der Untersteiermark, der Beauftragte für die Durchführung einzelner rechtssichernder Mass nahmen, Dienststelle Cilli*«.

Do okupacije leta 1941 je poslovalo okrožno sodišče v Celju v poslopju stare Grofije, jetnišnica pa je bila v starem okrožnem sodišču (Kresija), zadaj za Marijino cerkvijo. Uprava jetnišnice je bila v poslopju pred Grofijo.

Okrajno sodišče v Celju je poslovalo v drugem nadstropju magistrata v Prešernovi ulici, nasproti Marijine cerkve.

Nemci so prenesli ves inventar okrajnega sodišča iz poslopja magistrata v poslopje nekdanjega okrožnega sodišča pred Grofijo, kjer je imel novi urad sedež. Ta urad se je kasneje imenoval »*Der Chef der Zivilverwaltung für die Rechtspflege in der*

Okrajno sodišče v Sevnici.

Untersteiermark, der Beauftragter für die Zivil Rechtspflege, Dienststelle Cilli, nazadnje pa »Gericht in Cilli«. Opravljal je sodne postopke v civilnih in kazenskih zadevah na prvi stopnji, postopke na drugi stopnji pa v Mariboru, na tako imenovanem »*Rechtsmittelstelle in Marburg*«.

Vse posle trgovskega registra s trgovskim in združenim registrom vred, imeniki ter pripadajočim arhivom so 1. decembra 1943 prenesli v Maribor, prav tako tudi vse invalidske zadeve, zadeve v zvezi z razglasitvami mrtvih in amortizacije, ločitve zakonov ter vse druge civilne in kazenske tekoče zadeve, ki so spadale pristojnost okrožnega sodišča. Vsi starejši spisi prejšnjega okrožnega sodišča v Celju, tako civilni kot kazenski, so bili shranjeni v Celju.

Zahodni trakt poslopja pred Grofijo je bilo 14. februarja 1945 poškodovan zaradi bombnega napada. V njem je bila pred okupacijo zemljiška knjiga okrajnega sodišča v Celju, v prvem nadstropju civilni oddelek okrožnega sodišča, v drugem nadstropju pa predstojnikova pisarna. Zahodni trakt je bil razen pritličja tako popolnoma neuporaben. Prizadet je bil tudi vzhodni krajni del, saj je padla bomba pred steno poslopja, posledica tega pa sta bili neuporabni sobi, v katerih je bila uprava jetnišnica. Po bombnem napadu so prekrili streho. Od nekdanjega preiskovalnega oddelka je bila poškodovana soba preiskovalnih sodnikov. Uporabne so bile kazenska pisarna, velika razpravna dvorana, pisarna preiskovalnega oddelka, mala soba poleg razpravne dvorane, dve sobi v vzhodnem traktu in

soba z oknom na hodnik. V te prostore so shranili ves inventar nekdanjega okrožnega in okrajnega sodišča, ves arhiv in zemljiško knjigo.

V pritličju zahodnega trakta je bila v prvih dveh prostorih registratura okrožnega sodišča, ki je bila v celoti ohranjena. Na koncu trakta je bila zemljiška knjiga okrajnega sodišča v Celju, okrajnega sodišča na Vranskem, okrajnega sodišča v Šoštanju ter okrajnega sodišča v Gornjem Gradu. Od celjskega zemljiškooknjižnega sodišča so manjkale katastrske mape, zbirka listin pa je bila ohranjena. Del zemljiškooknjižnih listin je bil v gledališkem stolpu, kamor so jih namestili pred bombnim napadom. Od preostalih treh sodišč so hranili le del zemljiške knjige. Manjkale so zbirka listin ter katastrske mape. Z okrajnega sodišča na Vranskem so prenesli le del zemljiške knjige, ker je bila razdeljena po političnih občinah na tri sodišča, na Kamnik, Šoštanj in Celje. Del inventarja je ostal v prostorih magistrata, nekaj pa so ga prenesli v Grofijo. Narejeni so bili podrobni popisi inventarja, vendar se niso ohranili.

Sodišče v Celju je izvrševalo tudi kazensko sodstvo. Jetnišnica je bila popolnoma samostojna. Sodišče ni imelo nadzora nad njo. Pred osvoboditvijo so nemške oblasti izpustile vse ujetnike. Po osvoboditvi jo je prevzela OZNA in vanjo namestila politične zapornike.

V službo so se 15. maja 1945 javili Fortunat Stanovšek, vodja zemljiške knjige, Alojz Zapušek, višji sodni predstojnik, Anton Veber, višji uradnik, Anton Kramer, višji uradnik, Janja Žmahar, uradnica,

Rudolf Videčnik, uradnik, Martin Majer, jetniški uradnik, Ana Velkavrh, uradnica, Josip Lednik, sluga, Albin Hadner, uradnik. Vsi naštetni so pomagali pri urejanju sodišča. Javili so se tudi sodnika okrožnega sodišča Nikolaj Antipin, dr. Ludvik Lobe, Slavko Papež in Franc Brečko, sodnik okrajnega sodišča dr. Leon Berlic, uradniki Anton Čmer, Jože Dolenc, Teodora Flerin, Jakob Kresnik, Ivan Mlakar, Anton Nunčič, Ana Šerdoner, Ana Velkavrh in sluga Karel Samec.

Okrajno sodišče v Laškem

Okrajno sodišče v Laškem je poslovalo do prevrata leta 1941 v stavbi št. 1 v Laškem, ki je bila last dr. Franca Vettra von der Lilieja z Dunaja. Njegovi predniki so v letih 1675-1676 zgradili veliko graščino ob Savinji; tam so bili uradi. Danes je v tej stavbi sedež občinske uprave. Okrajno sodišče v Laškem je zasedalo sedem prostorov v pritličju.

Med nemško okupacijo je sodišče v Laškem postala podružnica sodišča v Celju.

Nemške oblasti so sodišče namestile še v devetih prostorih v prvem nadstropju iste stavbe. Meseca oktobra leta 1944 je nemška vojska zasedla prostore v pritličju, zato se je morala sodna uprava umakniti v prvo nadstropje skupaj z vsem inventarjem. Nemške oblasti so dopolnile inventar z novimi omarami, mizami, stoli, pisalnimi stroji in drugimi potrebščinami. Prav tako so prebelile vse prostore.

Leta 1945 je sodišče imelo na voljo le sobo št. 2, kajti vse druge prostore v pritličju in prvem nadstropju je zasedel okrajni odbor Laškega, skupaj z inventarjem. Čuvar sodišča je postal sodnik Mirko Roš.

Ohranjeni so bili vsi tekoči pravdni in nepravdni spisi (zapuščinski in varstveni). Del odprtih kazenskih spisov je bil, kot je bilo vidno iz zapisnika, po odredbi nemškega starešine delno odposlan na okrajno sodišče v Špital na Dravi. Registratura je bila v celoti ohranjena. Zemljiška knjiga je bila v pritličju v prvi sobi. Ko je vojska zasedla te prostore, so jo spravili v varen prostor pod stopnišče v pritličju, tam pa bila kasneje zaradi zaščite pred bombnimi napadi zazidana in tam ostala vse do osvoboditve. Zbirka listin je bila v železni blagajni. Pri tem sodišču je bila tudi zemljiška knjiga štirih katastrskih občin nekdanjega okrajnega sodišča Brdo s pripadajočimi vpisniki, vendar brez zbirke listin. Katastrske mape okrajnega sodišča v Laškem so bile skupaj s katastrskimi mapami okrajnega sodišča v Radečah in katastrskimi mapami sodišča na Brdu (prenesene v Laško v februarju leta 1945) prenesene po odredbi nemške oblasti v Maribor.

Sodni zapori so bili v stavbi na dvorišču iste zgradbe, v njenem vzhodnem delu. Ta del je bil poškodovan v bombnem napadu, zato so bili zapori povsem neuporabni. Od leta 1943 dalje jih niso uporabljali, ker so bili zgrajeni novi sodni zapori v Trbovljah.

Okrajno sodišče v Laškem.

V stari Jugoslaviji je imelo okrajno sodišče v Laškem sodne dneve enkrat na teden v Trbovljah, pod nemško oblastjo pa dvakrat na mesec.

Uslužbenci, ki so bili po prevratu 1941 odslovljeni iz službe, so bili predstojnik dr. Arno Pernat, sodnik Jože Podboj, sodnik Bogomir Roš, sodnik dr. Milan Trampuš, uradnik Franc Štros, uradniški pripravnik Odon Vaš, Adalbert Kopač, uradnica Marica Urh, uradnica Majda Pasar, uradnica Štefi Primožič, dostavljavec Franc Kladnik ter vročevalca Franc Murn in Josip Peganc.

Po 15. maju 1945 so se javili v službo Bernard Zupanc, vodja zemljiške knjige, vodja nespornega oddelka Simon Železnik, uradnik Hinko Nečimer, uradnica Iva Železnik, izvršitelj Anton Knez ter jetniški paznik Leopold Golob.

Okrajno sodišče v Brežicah

Okrajno sodišče Brežice je bilo ustanovljeno leta 1849. Teritorialno je spadalo pod sodno pristojnost Okrožnega sodišča v Celju. Leta 1941 ga je okupator ukinil in leta 1943 ustanovil sodišče v Brežicah. Brežiško sodišče je razširilo svojo krajevno pristojnost in priključilo sodni teritorij nekdanjih okrajnih sodišč v Sevnici, Krškem in Kozjem. Pri vseh treh sodiščih se je poslovanje sicer nadaljevalo, vendar pod oznako »*Gericht Rann, Zweigstelle Gurksfeld, Lichtenwald, Drachenburg*«. Nemški sodniki so poslovali na sedežu v Brežicah, Sevnici, Krškem in Kozjem pa so imeli uradne dneve. Podružnice so vodili sodni uslužbenci.

Sodišče v Brežicah je poslovalo v istih prostorih kot pred okupacijo. Zasedalo je prvo nadstropje. Poleg sodnih prostorov so bila v hiši še tri stanovanja. Sodišče ni imelo svojih sodnih prostorov. Vsi kaznjenci so bili v zaporih okrajnega sodišča v Krškem. Nemške oblasti so dvignile vzhodni trakt za eno nadstropje in ga podaljšale. V nove prostore so namestile sodne zapore, v pritličju je bilo v pet, v prvem nadstropju pa šest celic. Vse prostore so preuredili, prebelili in opremili z novim inventarjem.

Sodišče je leta 1945 imelo trinajst opremljenih sob, dve razpravni sobani, dve čakalnici, vse pritlikine, s stanovanjema za jetničarja in starešino, podstrešnim stanovanjem za dve slugi in sodne zapore z vsemi pritlikinami. K sodnemu posloju je spadal tudi zelenjavni vrt.

Tik pred osvoboditvijo so pripadniki ustaške vojske dvakrat vlomili v sodne prostore ter odnesli nekaj inventarja ter raztrgali nekaj zapuščinskih spisov.

Arhiv je bil v celoti ohranjen. Razen enega za-

puščinskega spisa, ki so ga raztrgali vojaki, ki so prenočevali v sodnih prostorih, ni bilo narejena večja škoda. Tako so bili ohranjeni vsi tekoči pravdni in nepravdni spisi (zapuščinski in varstveni). Del kazenskih spisov je ostal na sodišču v Brežicah, del pa pri državnem tožilstvu v Mariboru, kamor so bili poslani po končnih poizvedbah. Ohranjeni so bili tudi vsi vpisniki.

Zemljiška knjiga je bila nameščena v zato prirejenih prostorih in dobro ohranjena. Manjkale so le katastrske mape, ker so bile 5. februarja leta 1945 prenesene v Maribor. Sodišče Brežice je hranilo tudi, kot je že bilo omenjeno, zemljiško knjigo in zbirko listin okrajnega sodišča Kozje. Tudi tu so manjkale katastrske mape. Zbirke pomembnih listin so bile shranjene v železni blagajni.

Arhivi in zemljiška knjiga so ostali na sedežih podružnic. Ko so v jeseni 1944 zajeli boji tudi Kozje, so nemške oblasti prepeljale zemljiško knjigo in zbirko listin v Bistrico ob Sotli, od tam pa v Brežice.

Knjižnica je bila uničena, ostala je le literatura v nemškem jeziku.

Do leta 1941 so bili na okrajnem sodišču v Brežicah zaposleni predstojnik Karol Ivanc, sodnika Oskar Tominc in dr. Franjo Omladič, uradniki Miloš Lebič, Alojz Lipužič, Rudolf Novak, dnevničarja Ana Karbavec in Bogomir Brložnik ter sluga Miroslav Potisk. Leta 1945 so se javili na delovno mesto Miloš Lebič, ki je pod nemško oblastjo delal kot sodni tajnik in vodil zemljiško knjigo, Bogomir Brložnik, ki je vodil izvršilni oddelek, in Marija Sinigoj, ki je do leta 1941 delala pri okrajnem sodišču v Slovenski Bistrici, med okupacijo pa je bila premeščena v Brežice in je vodila nesporni oddelek.

Sodne zapore je prevzela OZNA. V njih ni bilo kaznjencev ali preiskovancev, saj so nemške oblasti še pred koncem vojne vse jetnike izpustile.

Sklep

Pri pregledu sodnega gradiva iz obdobja do leta 1945, ki je že v Zgodovinskem arhivu v Celju, je opaziti v posameznih fondih velike vrzeli. Seveda smo pričakovali, da je čas opravil svoje in naredil »naravno selekcijo« v odbiranju spisov pravosodnih organov. Upoštevati smo tudi vojni čas, ki je tudi opravil svoj del »valorizacije«. Vendar je bila stroki velika neznanka, kaj se je z gradivom pravzaprav dogajalo, koliko je za njegovo uničenje kriv vojni čas, koliko pa slaba skrb za gradivo v povojnem času. V sodni upravi celjskega okrožnega sodišča je poročilo, ki v marsičem pojasnjuje usodo gradiva

nekaterih sodišč. Mogoče se postavlja vprašanje, zakaj je toliko pozornosti namenjene opisu sodnih poslopij in selitvi sedežev posameznih sodišč. Seveda je povezano s sodnim gradivom, ki je postalo zaradi selitev, okupatorjevega odnosa do njega ter vandalizma velikokrat okrnjeno. Poročilo nam daje delni pregled tega, kam se je gradivo selilo, s tem pa nam omogoča poiskati fragmente spisov posameznih sodišč ter jih priključiti osnovnim fondom.

Viri in literatura

Viri

SI ZAC 609, Okrožno sodišče v Celju, SU 31/3/45

Ur. l. SNOS in NVS 1945, št. 5/31

Ur. l. SNOS in NVS 1945, št. 5/33

Literatura

Bukošek Metka: Sodišča v času nemške okupacije Spodnje Štajerske (1941–1945). *Arhivi* 28 (2005), št. 2, str. 201–205.

Zusammenfassung

DER ZUSTAND DER GERICHTE 1945 IM RAUM CELJE

Dem zitierten Bericht ist zu entnehmen, in welchem Zustand die neuen Machthaber 1945 die Gerichtsgebäude und die Gerichtsakten vorfanden. Die Besatzer hatten die Gerichtsgebäude übernommen und zusammen mit dem Dokumentar-material versiegelt und die Gerichte aufgelöst. Der Großteil des Gerichtspersonals wurde entlassen, einige Richter wurden interniert oder zusammen mit ihren Familien nach Kroatien vertrieben. Mit der Errichtung der Gerichtsverfassung der Besatzer wurde versucht, eigene Beamte anzustellen, doch wurden aufgrund des Personalmangels auch einige Personen beschäftigt, die schon vor der Okkupation hier Dienst machten. Die Tätigkeit einiger Bezirksgerichte wurde nicht fortgesetzt, jedoch wurde mit den Gerichtstagen versucht, den Mangel der Rechtssicherheit zu ersetzen. Einige Gerichtsgebäude wurden renoviert und verbessert (etwa das Gericht in Rogatec, Vransko und Šoštanj), anderen wurde bis Kriegsende großer Schaden zugefügt. Für die Zerstörung von Gerichtsgebäuden trugen jedoch nicht immer die Besatzer Schuld, großen Schaden hatte auch die einheimische Partisanenarmee angerichtet. So wurden die Gerichtsgebäude in Kostanjevica und in Gornji Grad niedergebrannt (beide Gerichte waren in ehemaligen Klostergebäuden untergebracht). Die Archive einzelner Gerichte wurden verlegt, wobei wiederum großer Schaden entstanden war.